

Název objektu

Ústí nad Labem – Geisslerovo sídliště Typ 2. - dům č. p. 452

Adresa	Ústí nad Labem, Do Kopečka, 452/22
K.ú./parcela č.	St. p. č. 874
Architekt	Rudolf Geissler, Ústí n. L.
Stavitel	Město Střekov
Projekt	1926
Realizace	1932
Vlastník	Anna Pizúrová
Typ objektu	Rodinný dům
Typ památkové ochrany	Objekt nepoživá žádného typu památkové ochrany

Popis:

Dvoupodlažní dům tvoří prvek urbanistického celku unikátního sídliště 63 typových rodinných domů. Sídlíště je posazeno ve svahu otočeném proti severu a na svém západním konci bezprostředně navazuje na existující zástavbu obce Střekov a na severu na dělnickou kolonii továrníka Georga Schichta. Na východě a jihu pak sousedí s lesem. Tento konkrétní objekt je situován na východním okraji sídliště na rohu dvou ulic. Hmotu domu tvoří prostý kubus završený valbovou střechou. Zdánlivě jednoduchou až minimalistickou stavbu navrženou pod vlivem heimatstillu architektonicky povyšuje hravé členění okenních otvorů a působivé užití dřevěných prvků jako okenic a palisád.

Sídliště se skládá z pěti různých typových projektů, tento dům nese označení Typ 2. Jde o druhý nejmenší dům s obytnou plochou 55,90 m² (do plochy jsou ovšem počítány jen prostory pokojů bez provozních prostor jako kuchyně, koupelny atd.) Dům má velmi praktické řešení vnitřního prostoru, které maximálně využívá poměrně malou zastavěnou plochu. Přízemí zabírá zhruba čtvrtinu komunikační prostor se vstupem, chodbou a schodištěm a záchodem, zbylé se pak dělí mezi kuchyň, obývací pokoj a pracovnu. Půdorys v patře kopíruje komunikační prostor, místo záchodu zahrnuje koupelnu a zbytek člení na tři pokoje. Dům je podsklepený a disponuje také rozměrným podkrovím. Konkrétní objekt se drobně vymyká projektu Typu 2, a to tím, že venkovní vstupní schodiště s kamennou podezdívkou je zastřešené a střecha tvoří balkon v 2. n.p. Toto luxusnější provedení bylo zvoleno zřejmě kvůli pohledově exponované parcele v nároží ulic. Architekt dával určitý prostor k variabilitě typových projektů, a tak vznikaly domy s drobnými odlišnostmi. Například venkovní schodiště bylo buď otevřené, kryté přístřeškem, balkonem. Objevovalo se i dřevěné bednění fasády v patře, dokonce trojdílná okna. Tyto prvky ale spíše sloužily ke zpestření sídliště, k určité individualizaci domů, nijak nenarušovaly jednotlicí ráz urbanistického celku.

Pokračování popisu:

Dům se dochoval v základní formě v prakticky nezměněné podobě, ale v detailech autenticitu ztrácí. Dům změnilo přezdění vstupního schodiště na předsíň. Okna byla vyměněna za plastová, ale dochovalo se členění oken i rytmus okenních otvorů. Zmizely bohužel dřevěné prvky okenic a palisád na popínavé rostliny. Proměnila se i střešní krytina, kterou dnes namísto keramické tašky tvoří nevzhledný tzv. kanadský šindel. Střecha také přišla o volské oko v podkroví. Dochování vnitřní dispozice nebylo možné prověřit, ale podle oken je zřejmé, že k zásadním proměnám nedošlo.

Autorem projektu celého sídliště je architekt Rudolf Geissler. Narodil se v Liberci 16. února 1897, architekturu vystudoval v Bruselu. Samostatnou kancelář si otevřel v Ústí nad Labem roku 1925, a tu po šesti letech přesunul do Teplic. Kromě navrhování obytných a administrativních staveb a designu nábytku působil také jako pedagog se statutem profesora na odborných technických školách. Architekturu se zabýval hlouběji, soustředil se na řešení problému kvalitního a levného individuálního bydlení. Výsledkem byl projekt pro sídliště typových rodinných na Sřekově, které nabízelo luxus bydlení v rodinném domku se zahradou za ceny dostupné i ekonomicky slabším nižším středním vrstvám. Pro svůj plán nadchl sřekovskou radnici. Nabídl v době bytové krize neortodoxní řešení sociálního bydlení. Obec dodala pozemky, vybudovala infrastrukturu a získala půjčku na stavbu domů. Náklady se architektovi podařilo výrazně snížit typovými plány, sériovou výstavbou a hromadnými objednávkami. Zároveň využíval nové technologie, například vnější zdi domů jsou postaveny ze speciálních dutých křemelinový tvárnice dodnes existujícího systému „Isostone“. Pozoruhodná je také snaha maximálně navázat sídliště na okolní přírodu. Proto architekt v původně zalesněném pozemku nechal vzrostlé stromy, borovice a ovocné stromy,

kteřé pak stály v bezprostřední blízkosti vybudovaných domů.

Hotové domy si pak zájemci mohli pronajmout. Vlastníci se stali, až po zaplacení minimálně 50 % nákladů. Cenu domu spláceli obci z úročené půjčky, ale výhodou mělo být, že výsledné měsíční výdaje za bydlení byly i tak stále ještě nižší než běžné nájemné v činžovních domech.

Využití sídliště se dodnes nezměnilo, stále jde o soukromé domy určené pro individuální bydlení.

Památkové zhodnocení:

Popisovaný objekt sice necitlivou rekonstrukcí ztratil mnohé ze své původní podoby, ale dodatečné úpravy ho nepoškodily natolik, aby deformoval působení v celku. Je z něj stále čitelný záměr autora. Jinak je totiž na sídlišti z 63 domů už jen menší část v nezměněné podobě. Vytrácí se to, na co architekt Geissler tolik kladl důraz, tedy jednotící ráz jeho sídliště, které i přes typovou pestrost jednotlivých domů a jejich rozdílnou vnitřní dispozici sjednocovalo architektonické pojetí. Stálo na barevném sjednocení fasád, obecné podobnosti vnější hmoty stavby (i přes rozdílné objemy), konstrukce střechy, rozvržení říms, okenic a oken, až po provedení plotů zahrad. Architektonické pojetí sídliště byla natolik silné, že i později přistavěné domy na okrajích sídliště se našly na něj navázat.

Mnohé stavby jsou dnes brutálně zdeformované přestavbami a přístavbami. Z architekta díla tak můžeme obdivovat prakticky už jen urbanistické řešení celku citlivě pojaté s ohledem na krajinu Českého středohoří. Bohužel i tady vznikla řada rušivých elementů v podobě pozdějších dostaveb technických objektů, garáží a kůlen.

Výstavba podobných kolonií levných typových domů nebyla ve své době ojedinělá, ale především šlo o projekty velkých průmyslových závodů (Baťa, Schicht). Sřekovské sídliště jako obecní akce představovalo výjimku. Geisslerovo originální řešení spojující progresivní stavební technologie a klasické architektonické hodnoty se setkalo s ohlasem odborné veřejnosti, bylo opakovaně publikováno odborným tiskem. Architekt po tomto úspěchu připravoval stavbu dalšího podobného sídliště na Sřekově. Mělo už jít ale o soukromý, v dnešních poměrech bychom mohli říci developerský projekt. Kvůli hospodářské krizi ale nedošel naplnění.

Prameny a literatura:

- **Geissler Rudolf; Das ländliche Wohnhaus**, Teplice-Šanov, 1933
- **Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung in der Tell- und Eckenerstrasse in Schreckenstein II.** Vydal Městský úřad Střekov, Ústí nad Labem 1932
- **Geissler Rudolf; Die Heimstättensiedlung der Gemeinde Schreckenstein**, Forum, r. IV. č. 11/12, 1934
- Pozůstalost architekta Paula Spielmanna

Zpracovatel

Mgr. Martin Krsek

Datum

3. října 2010

Seznam příloh:

1. katastrální mapa
2. fotografická a plánová dokumentace

letecký snímek s vyznačením objektu

pohled od jihu

pohled od východu

půdorys suterénu

půdorys 1. n.p.

půdorys 2. n.p.

pohled od východu

pohled od jihu

pohled od severozápadu

dům č. p. 452 po dostavbě roku 1932

dům č. p. 452 v kontextu sídliště - 1932

výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930

výstavba domů – asi 1930

Typ 1. a 2. s krytým vstupním schodiště – 1932

situace - urbanistický plán sídliště

celkový pohled - 1932

celkový pohled současný stav

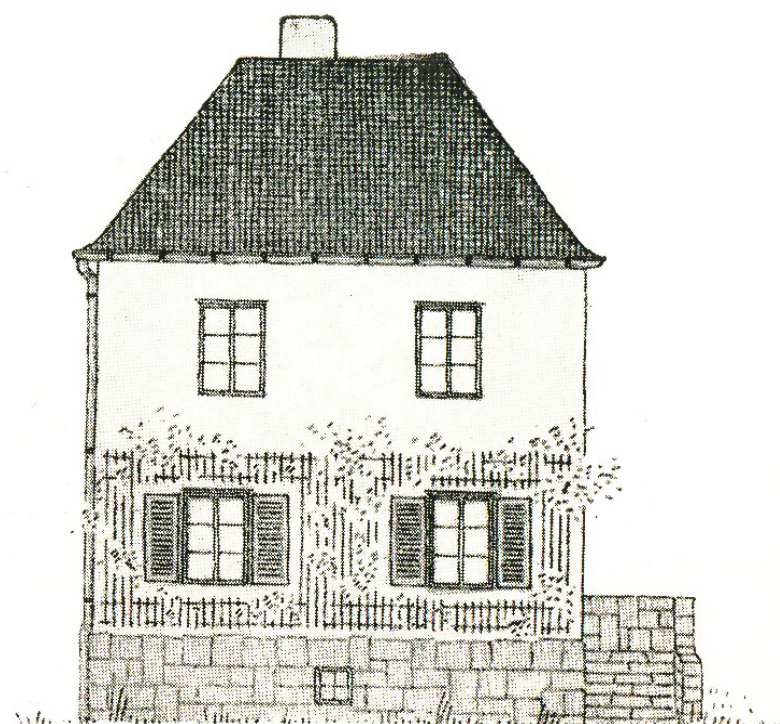
necitlivé přestavby typových domů

An aerial photograph of a residential area with a red circle highlighting a specific building. The image shows several houses with red-tiled roofs and green lawns. A red circle is drawn around a building in the center-right of the image. The image is watermarked with '© GEGDIS © Seznam.cz' in the bottom left and bottom right corners.

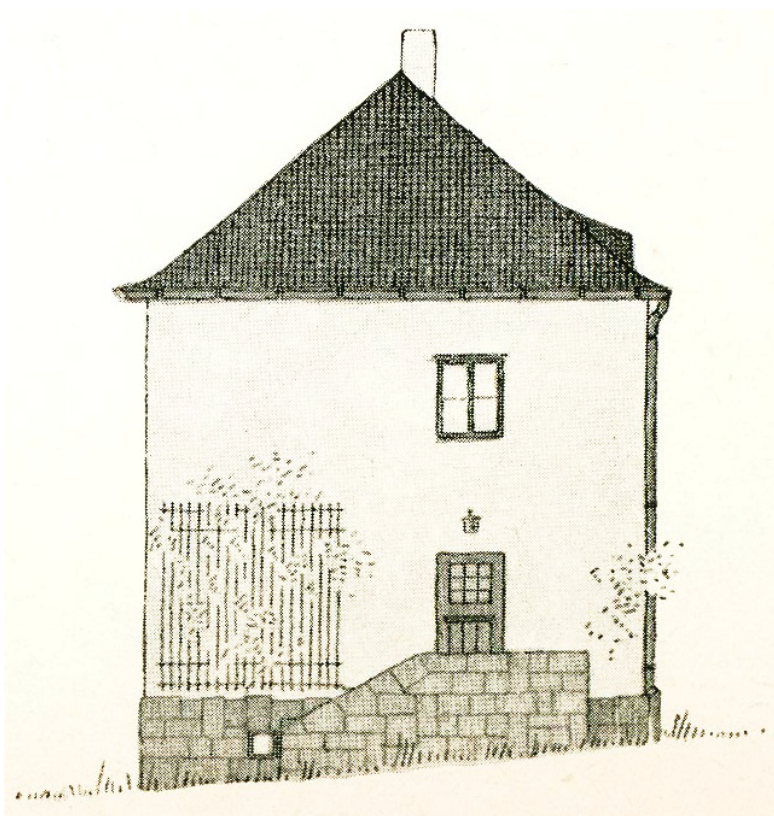
pohled od jihu

zdroj : Das ländliche Wohnhaus

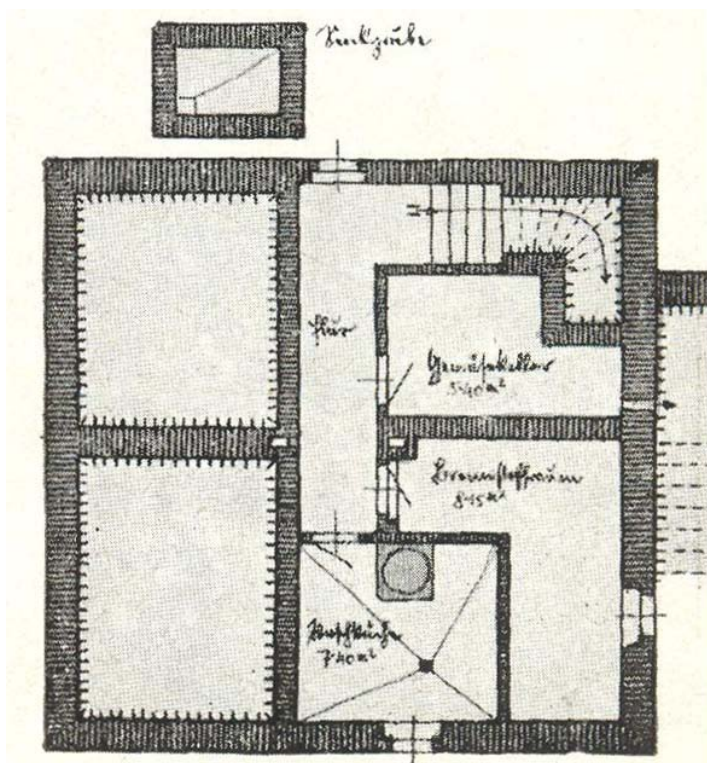

pohled od východu

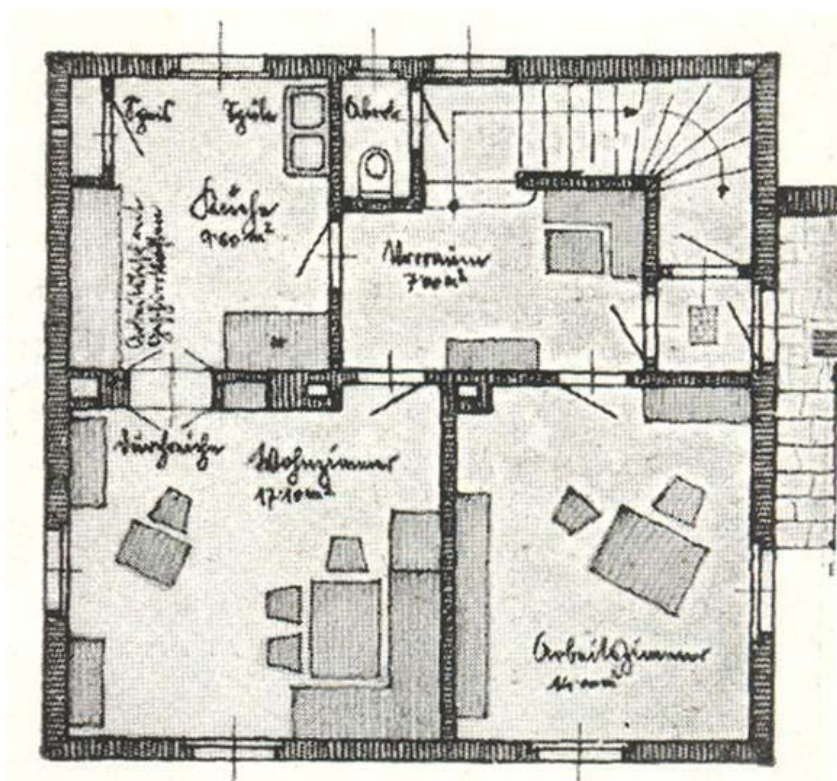
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

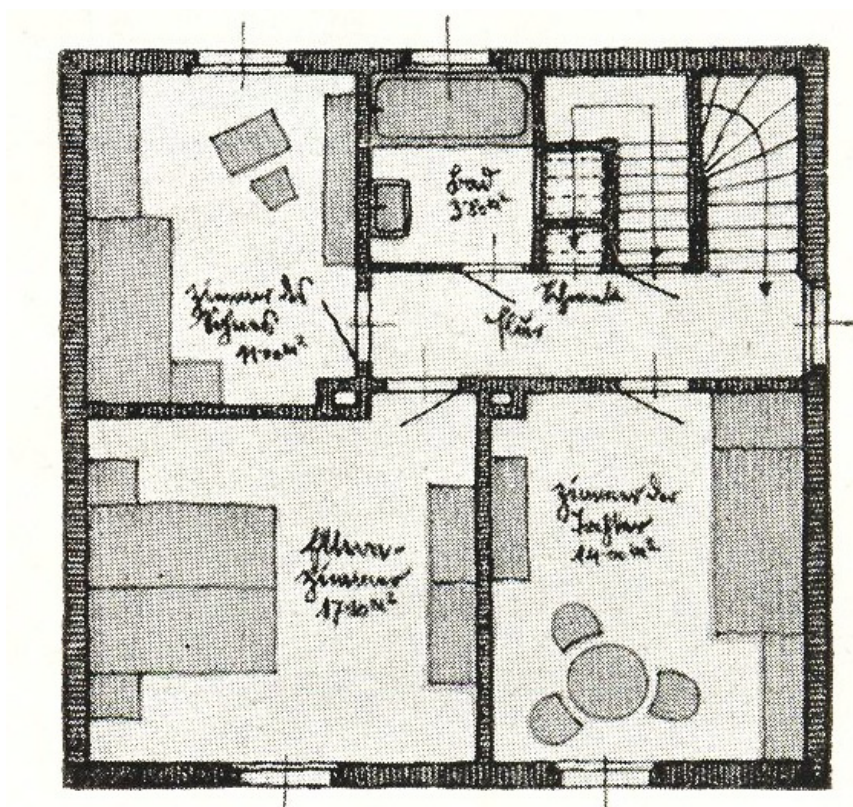
▼ **půdorys suterénu**
zdroj : Forum

▼ **půdorys 1.n.p.**
zdroj : Forum

- ▼ půdorys 2. n.p.
zdroj : Forum

- ▼ pohled od východu z ulice Švabinského

▼ **pohled od jihu**

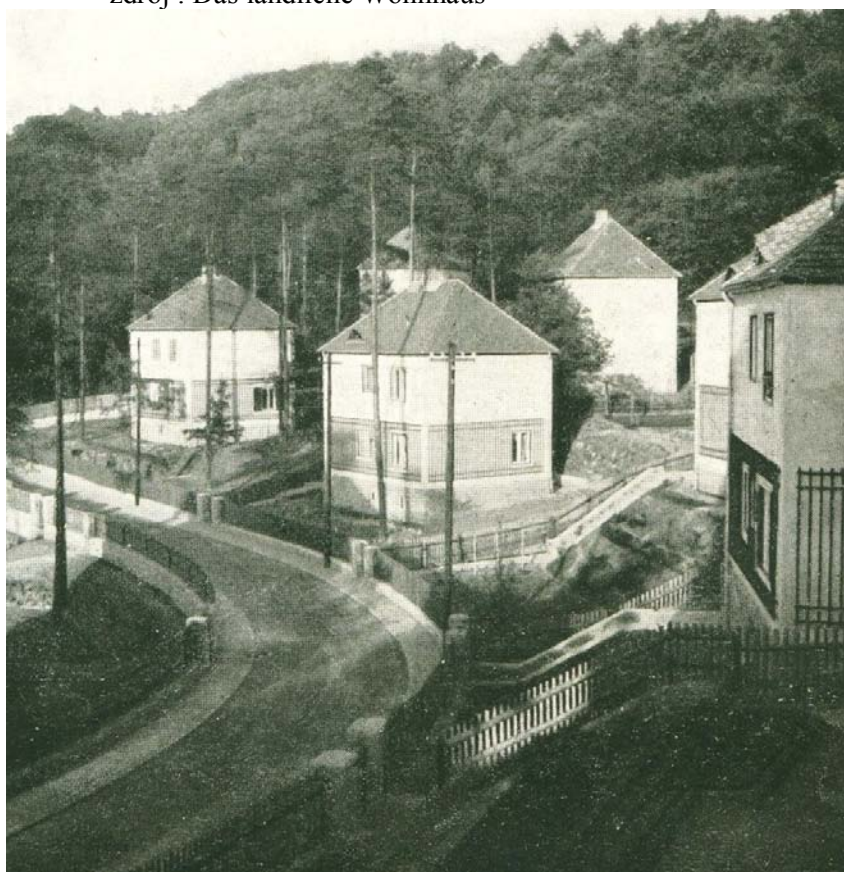
▼ **pohled od severozápadu z ulice Švabinského**

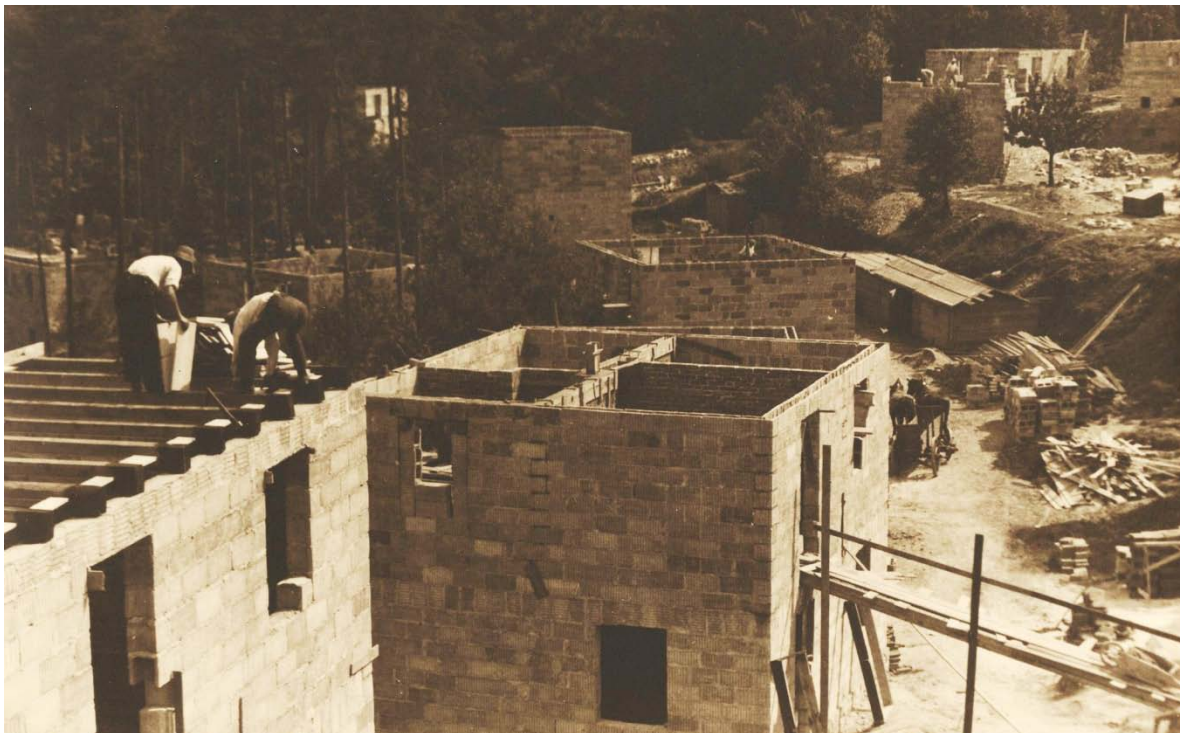
- ▼ **dům č. p. 452 po dostavbě roku 1932**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

- ▼ **dům č. p. 452 v kontextu sídliště - 1932**
zdroj : Das ländliche Wohnhaus

- ▼ **výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **výstavba domů – asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **Typ 1. a 2. s krytým vstupním schodiště – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **situace - urbanistický plán sídliště**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **celkový pohled - 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **celkový pohled současný stav**

▼ **necitlivé přestavby typových domů v ulici Švabinského**

